

สถานการณ์ผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อH7N9 ในประเทศจีน

สถานการณ์ในต่างประเทศ

ณ วันที่ 8 เมษายน 2556 The Centre for Health Protection (CHP) of the Department of Health ได้รายงานว่า พบผู้ยืนยันติดเชื้อ H7N9 จำนวน 21 ราย เสียชีวิต 6 ราย นับเป็นครั้งแรกที่พบเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 ก่อโรคในคน และมีผู้ป่วยเสียชีวิต โดยผู้ติดเชื้อทั้ง 21 รายมีรายละเอียด ดังนี้

1. มณฑล Shanghai	พบผู้ยืนยันติดเชื้อ H7N9 จำนวน 10 ราย เสียชีวิต 4 ราย
2. มณฑล Anhui	พบผู้ยืนยันติดเชื้อ H7N9 จำนวน 2 ราย
3. มณฑล Jiangsu	พบผู้ยืนยันติดเชื้อ H7N9 จำนวน 6 ราย
4. มณฑล Zhejiang	พบผู้ยืนยันติดเชื้อ H7N9 จำนวน 3 ราย เสียชีวิต 2 ราย

เชื้อก่อโรค:

เชื้อไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล จัดอยู่ในแฟมิลี ออร์โธมิคโซไวรัส(Orthomyxoviridae) แบ่งเป็น 3 type คือ A, B และ C เป็น ไวรัส RNA ชนิดสายเดี่ยว (single strand) มีเปลือกหุ้ม (envelope) เชื้อไข้หวัดนกแบ่งเป็น 2 ชนิด ตามความรุนแรงของการติดเชื้อคือ ชนิดไม่รุนแรง(Low Pathogenic Avian influenza หรือ LPAI) และชนิดรุนแรงมาก (Highly Pathogenic Avian Influenzaหรือ HPAI) ซึ่งชนิดนี้พบในชนิดย่อย (subtype) H5 และ H7 สำนักงานโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (The Office of International des Epizootics หรือ OIE) และได้จัดชนิดย่อย (subtype) H5 และ H7 อยู่ในList A ซึ่งเป็นกลุ่มโรคระบาดสัตว์ที่อันตรายร้ายแรงมีความสำคัญต่อการค้าขายสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์สัตว์ระหว่างประเทศ แต่เชื้อไข้หวัดนกที่เป็นชนิดย่อย (subtype) H5 และ H7 ส่วนใหญ่ เป็นสายพันธุ์ที่ทำให้เกิดโรคชนิดไม่รุนแรง ดังนั้นการหาค่าความรุนแรงของเชื้อว่าเป็น HPAI หรือ LPAI จึงมีความสำคัญ(OIE manual,2000, Swayne et al,1997)

แม้ว่าเชื้อ H7N9 ที่แยกได้จากนกพิราบ ไก่ และผู้ป่วยในประเทศจีน จะเป็นชนิด Low pathogenic avian influenza virus(H7N9) แต่จากการศึกษาในทุกลักษณะอย่างละเอียด จะพบว่าเชื้อไวรัสนี้มีการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่าง H7N9 และ H9N2โดยยีน ที่เรียกว่า internal gene ซึ่งกำหนดการสร้างโปรตีนภายในเปลือกหุ้มหลายชนิด มีความเหมือนกับ เชื้อ H9N2 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจาก US CDC มีความเห็นว่า ยีนเหล่านี้ อาจช่วยให้เชื้อปรับตัวและเจริญในสัตว์เลือดอุ่นได้ดี เช่นเดียวกับ เชื้อ H9N2

ระบาดวิทยา :

เชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7 สามารถแยกย่อยออกเป็น 9 กลุ่มย่อยจากองค์ประกอบของ Neuraminidase gene ซึ่งมีตั้งแต่ N1 ถึง N9 เคยพบการระบาดในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี พ.ศ. 2545 ในรัฐเวอร์จิเนียมีการระบาดของสายพันธุ์ H7N2 ในฟาร์มเลี้ยงไก่ ไก่วง สัตว์ปีก 4.7 ล้านตัวถูกทำลาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 พบการระบาดของสายพันธุ์ H7N7 ในประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้ที่ติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นคณงานในฟาร์มสัตว์ปีก มีอาการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจส่วนบนร่วมกับตาอักเสบ และล่าสุดเมื่อปลายปี พ.ศ. 2555 พบการระบาดของสายพันธุ์ H7N7 อีกครั้งในฟาร์มเลี้ยงไก่ประเทศออสเตรเลีย โดยทั่วไปเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7 มักพบระบาดในสัตว์ปีก การติดเชื้อสู่คนเป็นไปได้ยากยกเว้นเป็นผู้สัมผัสกับสัตว์ป่วยโดยตรง ขณะนี้ยังไม่หลักฐานชัดเจนว่าเชื้ออาจแพร่จากคนสู่คน แต่ผู้ที่สัมผัสกับผู้ป่วยทุกราย ทางกระทรวงสาธารณสุขจีนได้เฝ้าระวังอาการ และส่งตรวจหาเชื้อ H7N9 หากผู้สัมผัสมีอาการคล้ายไข้หวัด

ตารางที่ 1 ประวัติการระบาดของเชื้อไข้หวัดนกสับทัยป์ H7 ในคน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539

ประเทศ	ปี	สับทัยป์	ชนิดความรุนแรง (IVPI)	จำนวนผู้ติดเชื้อ	อาการ
UK (England)	2539 (1996)	H7N7	LPIA	1	Conjunctivitis
USA (Virginia)	2545 (2002)	H7N2	LPIA	1+	Respiratory
USA (New York)	2546 (2003)	H7N2	LPIA	1	Respiratory
Italy	2545 -46 (2002-03)	H7N3	LPIA	7+	Conjunctivitis, Respiratory
The Netherland	2546 (2003)	H7N7	HPIA	89	Conjunctivitis, Respiratory
Canada (British Columbia)	2547 (2004)	H7N3	LPIA/HPIA	2	Conjunctivitis, Respiratory
UK (Norfolk)	2549 (2006)	H7N3	LPIA	1	Conjunctivitis
UK (Wales)	2550 (2007)	H7N2	LPIA	4	Conjunctivitis, Respiratory

*IVPI, intravenous pathogenicity index (1); LPIA, low pathogenicity avian influenza; HPAI, highly pathogenicity avian influenza

สถานการณ์ในประเทศไทย

การเฝ้าระวังในสัตว์ปีก :

กรมปศุสัตว์ ได้รายงานว่ามี การตรวจพบเชื้อไข้หวัดนก (H5N1, H5N2) ในสัตว์ปีกครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 ซึ่งเป็นระยะเวลาเกินกว่า 5 ปีแล้วที่ไม่พบเชื้อไข้หวัดนก รวมทั้งเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 ในสัตว์ปีก

การเฝ้าระวังในคน :

ประเทศไทยมีผู้ป่วยยืนยันโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย เสียชีวิต 17 ราย พบผู้ป่วยยืนยันโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์สุดท้ายในปีพ.ศ. 2549 แต่เนื่องจากยังคงพบโรคไข้หวัดนกระบาดในสัตว์ปีกในหลายประเทศรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน กระทรวงสาธารณสุขจึงมีนโยบายในการเร่งรัดการเตรียมความพร้อมป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดนกในพื้นที่เสี่ยง และมอบนโยบายในการเฝ้าระวังฯ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งรับผิดชอบในการตรวจวินิจฉัยและสนับสนุนน้ำยาในการเก็บตัวอย่าง

การตรวจหาเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 :

โดยการประสานความร่วมมือกับองค์การอนามัยโลก และศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา ห้องปฏิบัติการของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สามารถตรวจวิเคราะห์หาสายพันธุ์ไข้หวัดนกชนิด H7 ด้วยวิธี Polymerase Chain Reaction (PCR) เพื่อคัดกรองหาสารพันธุกรรมของเชื้อไข้หวัดใหญ่และไข้หวัดนก จากนั้นจึงตรวจยืนยันสายพันธุ์ไข้หวัดนกชนิด H7 ด้วยวิธีการหาลำดับเบส (Gene sequencing) อีกครั้ง

การป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9:

ขณะนี้ยังไม่วัคซีนป้องกันโรคจากการติดเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 ได้ แต่ WHO Collaborating Centre ของประเทศจีนรายงานว่าการติดเชื้อ H7N9 ที่แยกได้จากผู้ป่วยยังคงไวหรือถูกยับยั้งด้วยยา กลุ่ม neuraminidase inhibitors หรือที่เรียกทางการค้าว่า oseltamivir (แบบใช้รับประทาน) และ zanamivir (แบบใช้พ่น) ยาดังกล่าวยังใช้รักษาผู้ติดเชื้อได้ นอกจากนี้เมื่อวันที่ 6 เม.ย.2556 China Food and Drug Administration ได้รายงานว่ายาแบบฉีด ที่เรียกทางการค้าว่า Paramivir เป็นยาตัวใหม่แต่จัดอยู่ในกลุ่มยาเดียวกัน ผ่านการทดสอบเบื้องต้นกับเชื้อ H7N9 แล้ว

สำหรับผู้เสี่ยงหรือผู้สัมผัสสัตว์ปีก ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงอันดับแรก และด้วยข้อมูลในขณะนี้เชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H7N9 ที่กำลังระบาดอยู่ในประเทศจีนเป็นเชื้อแบบไม่รุนแรง สัตว์ปีกส่วนใหญ่ติดเชื้อแล้วอาจไม่ป่วยหรือตาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องระวังป้องกันตนเองให้มากยิ่งขึ้น โดยควรปฏิบัติตนดังนี้

1. ใส่หน้ากากอนามัย แวนตา ถุงมือ หมวก รองเท้าบูธ เมื่อเข้าปฏิบัติงาน
2. ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งเมื่อเข้าและออกพื้นที่ปฏิบัติงาน
3. เมื่อมีสัตว์ปีกป่วยตายผิดปกติ ต้องรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ทราบทันที
4. ต้องใส่หน้ากากอนามัย ถุงมือ หมวก รองเท้าบูธ เมื่อกำจัดสัตว์ปีกที่ป่วย/ตาย
5. ห้ามนำสัตว์ปีกที่ป่วย/ตาย มาปรุงเป็นอาหาร
6. ให้สังเกตอาการไข้ ตาอักเสบ และอาการระบบทางเดินหายใจ อาการท้องเสีย หากมีอาการดังกล่าวภายใน 10 วันหลังจากสัมผัสสัตว์ปีก ครั้งสุดท้าย ต้องรีบมาพบแพทย์เพื่อให้การรักษา และส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการแบบผู้ป่วยไข้หวัดนกต่อไป
7. ควรฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาลเพื่อป้องกันการผสมข้ามสายพันธุ์ (Reassortment) ของเชื้อไข้หวัดนก และเชื้อไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาลจนกลายเป็นสายพันธุ์ใหม่